

alligevel er blevet saa meget stærkere for Landbruget? Det er aabenbart den, at Landbruget er blevet temmelig stærkt behæftet med Laan, Laan, som utvivlsomt ere blevne gjorte, for en overvejende Del i alt Fald, netop for at udbille Landbruget og bringe det i Højde med Tidens Krav, og jeg anerkender fuldt ud, hvad der i saa Henseende er bleven præsteret af det danske Landbrug. Men det maa da ogsaa erkendes, at Landbruget netop ved disse Bestræbelser mere og mere er gaaet over til en Forretningsvirksomhed, som ligner den industrielle: Man er mere og mere gaaet over til Benyttelsen af Maskiner, man har mere og mere anbragt Kapitaler i Grundforbedringer, saa det ikke mere er som i den tidligere Periode, hvor man væsentlig levede paa Jordens naturlige Godhed, men man har erstattet, hvad man tog dervfra, man har søgt at forbedre Jorden og har foretaget Grundforbedringer af forskellige Art, men alt dette repræsenterer en Kapital, som er anbragt dert, og som for en stor Del er bragt til Veje gennem Laan. Disse Laan hvile nominelt med samme uforandrede Beløb paa Ejendommene, medens de Frembringelser, ved Hjælp af hvilke de skulle indfries, synke i Pris, og det kan ikke være andet, end at dette frembringer et Misforhold, som bliver meget søleligt. Hvorledes stiller Forholdet sig derimod for Industriens Vedkommende? Industrien har altid maattet erkende, at det var nødvendigt for den i Løbet af forholdsvis kort Tid at forny sit Materiale og derfor i forholdsvis korteste Tid at amortisere den Kapital, med hvilken den foretog Forbedringer. Enhver industri-drivende ved, at selv om han i Øjeblikket anskaffer de nyeste og bedste Maskiner, er det et Tidsspørgsmaal, hvornaar der kommer nyere og bedre Maskiner. Han maa være belabet paa, at de i forholdsvis kort Tid skal amortiseres, for at han til enhver Tid kan være i Stand til at følge med Industriens Fremskridt, bestandig have fornødne Midler disponible til at følge med, til at anskaffe ny og bedre Maskiner, hvis han ikke vil se sig helt faaet af Marken af Konkurrenter, som begynde under gunstigere Vilkaar med at indrette ny Anlæg af bedste Bestaafenhed og maaſte endda til lavere Priser, end han kunde faa sit. Man vil derfor se, at Amortisationen af den anvendte Kapital spiller en overordentlig stor Rolle i Industrien, og tager man et hvilket som helst Regnskab for et industrielt Aktieselskab, vil man se, at det under den ene eller den anden Form er særdeles betydelige Beløb, som aarlig medgaa til Amortisation af anvendte Kapitaler. Selv om det ikke ligefrem opføres som Amorti-

sation, finder man det under Reserver eller Fornødhedsfonden, eller ved at meget væsentlige Forbedringer, ny Anstaltelser, selv ny Bygninger til Dels anstattes ud af det løbende Driftsoverflud. Det er, kort sagt, meget betydelige Beløb, der anvendes paa den Maade, og det, der har sat Industrien i Stand til noget lettere at komme ud over det samme Tryk, som har hvilet paa den ved det stadige Prisfald, er netop, at man i kort Tid har amortiseret Kapitalerne og derved haft Mulighed for at foretage ny Forbedringer. Landbruget derimod har samtidig med, at det er gaaet over til en mere industriel Drift, fastholdt sit gamle Standpunkt med Hensyn til Amortisationen; det optager helst Laan, som amortiseres i 40 eller 50 Aar, og man ønsker nu at gøre en Del af Laanene ikke-amortisable og fastsaa en meget lang Amortisationstid for den overstyvende Del, som altsaa, da det kun bliver en mindre Del af Laanet, bliver en endnu længere og langsommere Amortisation. Naar Ulemperne heraf hidtil ikke have været saa stærkt følte, som man efter Forholdets Natur skulde vente, har Grunden netop været den, at vi have befundet os i en lang Periode af opadgaaende Konjunkturer, hvor Priserne ere gaaede opad og Ejendommene stadig stegne i Værdi. Enhver Ejendomsbesidder, som optog et Laan for at gøre Forbedringer i sin Ejendom, kunde med nogenlunde Sikkerhed regne paa, at selv om han kun amortiserede meget lidt, vilde om 10 Aar Ejendommen være stegen saa meget i Værdi, at der dog blev Plads for et nyt Laan, saa at han ikke var afstaaen fra at gaa videre med ny Forbedringer. Alt dette forandrer sig imidlertid, saa snart man kommer til en Periode af modsatte Konjunkturer, hvor Bevægelsen gaar nedad og Ejendomspriserne synke. Da vil Resultatet meget let blive det, at Landbruget bliver henvist til Stagnation, fordi det er bundet ved den Kapital, det tidligere har optaget, og de Laan, det tidligere har gjort, og, saa længe disse ikke ere blevne amortiserede, ikke vil blive i Stand til at optage ny Laan, ikke vil kunne følge med til de ny Forbedringer, som Øjeblikket kræver. Jeg tror, at heri ligger en stor Fare for vort Landbrug, og jeg betragter det derfor som et meget tvivlsomt Spørgsmaal, om det i Virkeligheden vil være en Hjælp ud af Kalamiteten at gaa til en længere Amortisationsfrist for Landbruget i Stedet for netop at søge det vigtigste Middel imod Kalamiteter som de nuværende ved at føre Landbruget ind paa den samme Vej som Industrien, en hurtig, energisk og kort Amortisation af de brugte Kapitaler. Jeg erkender, at det i nærværende Øjeblik selv-